

Hoe denken ‘kwetsbare’ ouderen zelf over de coronacrisis?

Toen het coronavirus Nederland binnenkwam, was de boodschap meteen helder. We moeten onze kwetsbare ouderen beschermen, want zij hebben de grootste kans om aan het virus te overlijden. In de media waren ouderen vaak onderwerp van gesprek. Wat als de IC's vol liggen? Krijgen jongeren dan voorrang boven ouderen? De ene discussie volgde op de andere. Er werd veel óver, maar weinig mét ouderen gepraat. Om erachter te komen wat ouderen zelf vinden, peilde Zembla in samenwerking met seniorenblad Plus Magazine de mening van 1133 ouderen. Het gaat om Plus-lezers boven de 65, met een gemiddelde leeftijd van 77 jaar.

Veel ouderen stoorden zich eraan dat ze in coronatijd als ‘kwetsbaar’ werden weggezet. "De benadering op de televisie: ‘kwetsbare ouderen, daar moet je voorzichtig mee zijn, daar moet je afstand van houden. Het leek net alsof ik een besmettelijke ziekte had”, vertelt Léonore Berntsen (73) in de uitzending ‘Oud, maar geen dor hout’. “Het stoort me, want we worden op één grote hoop gegooid.”

Maar liefst 88 procent van de ouderen die de enquête invulden, is het met Berntsen eens en vindt dat het in de persconferenties te vaak over ‘kwetsbare’ ouderen gaat en dat dat tot een te eenzijdig beeld van ouderen leidt.

Antropoloog Jolanda Lindenberg van de Leyden Academy deed onderzoek naar de beeldvorming van ouderen in coronatijd. Zij merkte dat ouderen zichzelf niet als kwetsbaar zien en het etiket zelfs pijnlijk vinden, omdat het wordt geassocieerd met zwak en hulpbehoevend zijn. “Dat iemand een verhoogd risico loopt, dat is iets anders dan dat iemand zichzelf als kwetsbaar ziet”, aldus Lindenberg. Volgens haar was het dus beter geweest om te zeggen dat ouderen een verhoogd risico lopen. “Dat lijkt een heel subtiel verschil, maar het is voor veel mensen een heel belangrijk verschil.” Demissionair minister Hugo de Jonge had het in de coronapersconferenties bewust over “kwetsbare” ouderen, vertelt hij. “Ouderen zijn kwetsbaar, en voor corona wel het meest”, aldus De Jonge in Zembla. “Al die keren dat ik over kwetsbare ouderen heb gesproken, is het een appèl op ons allemaal, om ons solidair te weten met die mensen, die we met elkaar als samenleving gewoon te beschermen hebben.”

Code zwart: wie mag het laatste IC-bed?

In april vorig jaar bereikten de Nederlandse ziekenhuizen een record: er lagen 1424 mensen op de intensive care. Artsen stelden een leidraad op: wanneer de IC's helemaal vol komen te liggen, hoe selecteer je dan wie een bed krijgt? Eén van de criteria waarnaar wordt gekeken, is de leeftijd van de patiënt. Toen dat bekend werd, barstte er een nieuwe discussie over ouderen los: is het wel eerlijk om de leeftijd mee te wegen, aan de selectiepoort?

Uit de peiling blijkt dat iets meer dan de helft van de ouderen (55 procent) vindt dat leeftijd geen rol mag spelen: zij willen dat er geloot wordt. De overige 45 procent vindt het juist eerlijk dat jongere patiënten voorrang krijgen op de IC, omdat zij nog een langer leven voor zich hebben.

De 89-jarige Fokke van den Bosch reageert in de Zembla-uitzending 'Oud, maar geen dor hout' boos als het gaat over het leeftijdscriterium dat meeweegt bij 'code zwart'. "De oudjes moeten dan maar thuisblijven en de jonkies moeten op de IC komen. Want die oudjes zijn toch afgeschreven." Hij wil overigens zelf niet meer naar de IC, als hij corona krijgt. Maar Van den Bosch wil die beslissing vooral zélf maken. "Dat moet niet een ander voor me uitmaken. Dat iemand anders voorgaat, omdat ze dan denken: nou, hij gaat toch wel binnen korte tijd dood."

Van de ondervraagden, wil 26 procent bij een coronabesmetting niet meer naar de intensive care. 38 procent wil nog wel naar de IC en 35 procent laat die beslissing liever over aan artsen. Er zitten nog wel flinke verschillen tussen de groep hoogbejaarden en jongere ouderen. Van de 86 tot 90-jarigen wil namelijk maar liefst 66 procent van de ondervraagden niet meer naar de IC. Voor de mensen van 66 tot 70 jaar is dat slechts 20 procent.

Ouderen over jongeren

Tijdens de debatten over de crisis leek het vaak of ouderen en jongeren tegenover elkaar kwamen te staan, maar veel ouderen zijn juist begaan met de jeugd, laat de peiling zien. 57 procent van de ouderen maakt zich zorgen over de economische en psychische gevolgen van de coronacrisis voor jongere generaties.

De ouderen zagen hoe lastig het afgelopen jaar voor de jeugd was. "Ik vind dat de jonge mensen heel erg geleden hebben en nog lijden, onder deze pandemie", zegt de 73-jarige Léonore Berntsen. Karin Krens (81 jaar) is het met haar eens. "Zij zijn nog volop in ontwikkeling, ze studeren nog, of ze zijn met andere leuke nieuwe dingen bezig. En daar kwam gewoon een streep doorheen. Ik kan me voorstellen dat het voor hen veel moeilijker is dan voor ons."

Het levenseinde

Door corona ging het zo vaak over de dood, dat Leonie van Aerde (80) meer over haar eigen levenseinde is gaan nadenken. "Eerst hield ik me er nog niet mee bezig, maar nu wel. Je bent tachtig en als je ziek wordt, dan kan het dat je het niet redt." Ze heeft een mapje voor haar zoon klaarliggen, met daarin haar uitvaartwensen en adressen van genodigden.

De coronacrisis heeft meer ouderen aan het denken gezet over hun levenseinde. Eén op de vijf ouderen (20 procent) heeft naar aanleiding van corona zijn of haar wensen in een verklaring vastgelegd, of een eerdere verklaring gewijzigd (bijv. een niet reanimeren-, euthanasie- of wilsverklaring).

Van Aerde zorgt ervoor dat het huis schoon blijft, mocht ze opeens niet meer wakker worden. "Heel gek: 's avonds voordat ik naar bed ga, zorg ik ervoor dat de afwas is gedaan. Zodat de keuken netjes is."

Oud, maar geen dor hout - donderdag 20 mei om 20.25 uur bij BNNVARA op NPO 2.
Herhaling: donderdag 27 mei - 9.30 uur - NPO 2.

> Meer informatie: Nicolien Herblot (06-51368042) of Els Knaapen (06-39885939).